

IN MEMORIAM

РИСТО КОВИЈАНИЋ

(1895–1990)

Рођен је у селу Ђурђевини, код Манастира Мораче – област Колашин, 31. децембра 1895. године, а умро 17. новембра 1990. године и сахрањен у Котору. Основну школу учио је у Манастиру Морачи и у Липову близу Колашина. Школовање је наставио у Цетињској гимназији 1908. године, али га прекида балканским ратовима 1912. и 1913. године. У I балканском рату учествује као добровољац у редовима Колашинске бригаде црногорске војске. Послије балканских ратова наставља школовање у гимназији на Цетињу, гдје је школске 1913/14. године завршио V и VI разред гимназије. Први свјетски рат поново му је прекинуо школовање. У овом рату Ковијанић се опет нашао у редовима црногорске војске, у истој бригади у којој је био и у балканском рату.

Од краја јуна 1916. године, па до краја I свјетског рата, Ковијанић је провео у интернацији у Нађмеђеру, у Горњој Угарској (данас Чалово у Чехословачкој). Страдања интернираних Црногораца у том логору Ковијанић је описао у есеју „Нађмеђерска долина смрти“, објављеном 1936. године на српскохрватском и словачком језику.

Школовање је наставио 1919. године, када је матурирао у Другој београдској гимназији. Студирао је на Филозофском факултету Београдског универзитета од 1919. до 1923, када је дипломирао југословенску и упоредну књижевност и српскохрватски језик.

Свој плодни радни вијек Ристо Ковијанић је провео: као професор гимназије у Сомбору и Новом Врбасу, лектор српскохрватског језика и књижевности на Универзитету Коменског у Братислави (1927–1939), научни сарадник у Државном архиву у Београду, а 1940. постављен је за директора гимназије у Котору. Од 1950. до пензионисања 1962. године, радио је у Државном архиву у Котору.

Научним радом Ристо Ковијанић се почео бавити још као студент. Први рад објавио је 1921. године у реномираном часопису „Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор“. У свом дугом и плодном радном

вијеку сарађивао је у бројним научним и књижевним часописима, нашим и словачким, као и у разним листовима. Библиографија његових радова објављених до 1980. године броји преко 313 јединица, а његова Био-библиографија 116. Као посебна издања објавио је 18 књига, од којих четири у сарадњи са другим научним радницима. Из његове библиографије изостављено је преко 100 кратких чланана и биљежана. Ковијанић је био и запажени сарадник у часопису „Записи“ и „Историјски записи“, гдје је у периоду од 1929. године објавио преко 40 радова. Историјски институт СР Црне Горе објавио му је и двије књиге: „Помени црногорских племена у Которским споменицима (XIV–XVI вијек) (I 1963, II 1974). Од посебних издања навешћемо још: „Вита Которанин, неимар Дечана“ (Београд 1962), „Грађа за историју српске медицине“ I (Београд 1964), „Српски писци у Братислави и Модри XVIII–XIX вијек“ (Нови Сад 1973), Српски романтичари у Словачкој (Матица српска, Нови Сад 1979), „Которски медаљони“ (Београд 1976. и 1980).

Сви његови научни радови, изузев чисто књижевни, заснивају се на истраживачком раду у архивима у Сремским Карловцима, Котору, Братислави, као и другим архивима у Словачкој. Његови радови могу се сврстати, углавном, у четири области: 1) историја књижевности; 2) историја југословенско-словачких књижевних веза и културних односа, посебно Војводине и Словачке; 3) историја Црне Горе и 4) културна историја старог Котора и поморства Боне. Колико је нама познато, Ковијанић је до сада највише и најтемељније обрадио културне односе – Војводине и Словачке.

Ристо Ковијанић је био члан многих научних удружења. За члана Историјског друштва у Новом Саду изабран је 1927, за иностраног члана Ученог друштва Шафарикова у Братислави 1937, за сталног научног сарадника Института за медицинска истраживања Српске академије наука и уметности 1958, за редовног и почасног члана Научног друштва за историју здравствене културе Југославије 1962, за члана-сарадника и сталног сарадника Матице српске 1963. и 1969, за члана-сарадника и редовног члана Друштва за проучавање и унапређење поморства Југославије 1965. и 1970, за члана Удружења књижевника Југославије 1964.

Одликован је Медаљом Универзитета Коменског у Братислави „за педагошки и књижевни научни рад“ (1966), Златном медаљом Словачке академије наука „за научни књижевни рад“ 1968. Он је једини Југословен и један од двојице слависти којима је додијељено ово високо признање. За свој научни и књижевни рад добио је Тринаестојулску награду Црне Горе.

За вријеме свога дугог и плодног живота, Ристо Ковијанић је урадио много. Он је дао крупан допринос југословенској науци и култури.

Новица Ракочевић